

Туманяц Ануш Робертівна,
доцент кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, кандидат
юридичних наук, доцент

ЩОДО ПИТАННЯ ПІДСЛІДНОСТІ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Центральним органом виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави, визнано Бюро економічної безпеки України (ст. 1 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України»).

До повноважень Бюро економічної безпеки України, зокрема, віднесено здійснення оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування у межах передбаченої законом підслідності.

На доктринальному рівні під кримінальною процесуальною компетенцією пропонують розуміти «покладений законом на органи досудового розслідування, прокуратури і суду обсяг публічних справ у сфері вирішення кримінально-правових конфліктів, що виникають у суспільстві» [1, с. 24]. Отже, компетенція включає, в тому числі, предмет відання як юридично визначена сфера та об'єкт впливу.

Враховуючи, що зміни до кримінального процесуального законодавства України можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та/або до законодавства про кримінальну відповідальність, та/або до законодавства України про адміністративні правопорушення (ч. 3 ст. 1 КПК), наразі актуалізується необхідність прийняття Закону про внесення змін до КПК, яким би, у тому числі, визначалась підслідність Бюро економічної безпеки.

Відповідно до ч. 1 ст. 4 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» його завданнями, зокрема, є: забезпечення економічної безпеки держави шляхом запобігання, виявлення, припинення, розслідування кримінальних правопорушень, що посягають на функціонування економіки держави; планування заходів у сфері протидії кримінальним правопорушенням, віднесеним законом до його підслідності; виявлення та розслідування правопорушень, пов'язаних з отриманням та використанням міжнародної технічної допомоги.

Визначаючи підслідність Бюро економічної безпеки, слід брати до уваги, що для ефективного розслідування даної категорії кримінальних правопорушень ключове значення має взаємодія контролюючих і правоохоронних органів. У цьому контексті, нагадаємо, що на сьогодні, до системи органів, що забезпечують економічну безпеку держави входять Національна поліція України, Служба безпеки України, податкова міліція, прокуратура, Національне антикорупційне бюро України, Державна

служба фінансового моніторингу України, Державна аудиторська служба України, Рахункова палата.

Бюро економічної безпеки – це єдиний орган (на цьому слід особливо акцентувати увагу, враховуючи, що розглядуваним Законом виключено дублювання повноважень Бюро економічної безпеки, Служби безпеки та Національної поліції), що розслідуватиме економічні злочини.

Втім, у сфері боротьби з економічними злочинами у світі мають місце різноманітні моделі взаємодії правоохоронних органів, а саме, наприклад: (а) спільні слідчі команди, що здійснюють спільну роботу над фінансовими розслідуваннями; (б) міжвідомчі центри розслідувань, які створюються з метою централізації процесів для збору та аналізу інформації для низки відомств; (в) відрядження та спільне розташування персоналу з метою передання знань і навичок при одночасній нагоді для співробітників встановити контакти зі своїми колегами з інших відомств [4, с. 23–24].

Важливого значення також має розподіл повноважень між Бюро економічної безпеки та іншими контролюючими органами. В цьому аспекті певний інтерес становить досвід міжвідомчої співпраці у зарубіжних країнах. Так, наприклад, у Канаді, Німеччині, Швейцарії, Великобританії фіскальна служба відповідає за керівництво і проведення розслідувань; у Нідерландах, Португалії, Швеції, Іспанії фіскальна служба відповідає за проведення розслідувань під керівництвом Генерального прокурора; у Грузії, Ісландії, Литві, Казахстані створений спеціалізований орган, що не входить до фіскальної служби, однак знаходиться під наглядом Міністерства фінансів і відповідає за проведення розслідувань; у Фінляндії, Франції, Японії за досудове розслідування економічних злочинів відповідають поліція або прокуратура [2; 3; 4]. А в Італії повноваження з розслідувань економічних злочинів надані Фінансовій гвардії, яка, в тому числі, може проводити цивільно-податкові розслідування та перевірки у рамках своїх адміністративних повноважень [5, с. 169].

На жаль, доводиться констатувати, що економічна злочинність стає все більш проблемним, загрозливим явищем для нашої держави. Дослідження досвіду сучасного законодавства зарубіжних держав з позиції протидії злочинності у сфері економічних відносин, безумовно, матиме велике практичне значення.

На нашу думку, ефективній роботі Бюро економічної безпеки буде сприяти належне (з урахуванням принципу юридичної визначеності, що вимагає від законодавця чіткості, зрозумілості, однозначності правових норм, їх передбачуваності (прогнозованості) для забезпечення стабільного правового становища людини) нормативне врегулювання предмету його віддання, чітке розмежування його підслідності з іншими правоохоронними органами.

Список використаних джерел

1. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальна компетенція : монографія. Дніпропетровськ : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. 2006. 188 с.
2. Токарчук О. Зарубіжний досвід боротьби з економічною злочинністю. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. Вип. 1. С. 147-150.
3. Лепський С.І. Зарубіжний досвід використання фінансових розслідувань у правоохоронній діяльності. *Право і суспільство*. 2014. № 2. С. 189-194.
4. Долбнева Д. В. Шляхи трансформації системи боротьби з економічними злочинами в Україні з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу. *Scientific Journal «ScienceRise»*. Економічні науки. 2019. № 2–3(55–56). С. 21–27.
5. Волошук Р. Є. Служба фінансових розслідувань в Україні: необхідність створення та організаційні моделі функціонування. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2015. № 1. С. 168–173.

Федчишина Віолета Віталіївна,
професор кафедри криміналістичного
забезпечення та судових експертиз ННІ № 2
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

КРИМІНАЛІЗАЦІЯ КОНТРАБАНДИ В УМОВАХ СТВОРЕННЯ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

23 квітня 2021 року Президент України Володимир Зеленський вніс законопроект 5420, яким пропонується запровадити кримінальну відповідальність за особливо небезпечні митні правопорушення.

Відповідно до законопроекту, митним правопорушенням будуть присвячені п'ять статей Кримінального кодексу України (далі – ККУ).

По-перше, пропонується удосконалити об'єктивну сторону статей 201 та 201-1 ККУ. Відповідно до запропонованої редакції вказаних статей, відповідальність передбачатиметься не лише за «переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю» встановлених товарів, але і «дії, спрямовані» на таке переміщення.

Таким чином, збільшуються можливості правоохоронних органів щодо попередження такої протиправної поведінки на етапі дій, які передують безпосередньому переміщенню товарів через кордон.

По-друге, пропонується запровадити нові статті 201-2 та 201-3, якими передбачити кримінальну відповідальність за контрабанду товарів та підкацизних товарів відповідно. На відміну від редакції статті ККУ щодо контрабанди товарів, скасованої у 2012 році,